

Tanja Hohnec

STROKOVNA EKSKURZIJA ETNOLOGOV KONSERVATORJEV NA MADŽARSKO 29. 9.–1. 10. 1999

Etnologi konservatorji se že vrsto let udeležujemo rednih enodnevnih mesečnih ali dvodnevnih delovnih srečanj, na katerih se dogovarjamo o skupnih nalogah, izmenjujemo izkušnje in spoznanja, primerjamo ter oblikujemo skupna metodološka vprašanja in podobno. Pomemben del tovrstnih srečanj so tematski terenski ogledi stavbne dediščine in njene prenove, pozitivnih in tudi negativnih primerov. Ker imamo na splošnih zavodskih ali splošnih konservatorskih ekskurzijah v tujini manj (ali skoraj nič) priložnosti za ogled, povezane z lastnim oziroma ožjim strokovnim zanimanjem, s področja etnoloških vsebin, smo se dogovorili za skupen ogled madžarskega nacionalnega muzeja na prostem v Szentendreju pri Budimpešti. Ekskurzije se je udeležilo šest etnologin in ena krajinarka s štirih regionalnih zavodov.

Tridnevna odlično organizirana in uspešno izvedena ekskurzija s strokovnim vodstvom je na kratko potekala takole:

ogled lokalnega muzeja na prostem Szenna pri Kaposvaru; prva madžarska lokacija, ki je v 80. letih prejela nagrado Evropanostr; krajši ogled pristave Szantodpuszta ob Balatonu, ki je za prenovo in situ prejela nagrado Evropanostr leta 1995;

celodnevni ogled Madžarskega muzeja na prostem Szentendre; obisk Etnografskega muzeja v Budimpešti s stalno pregledno postavitvijo madžarske ljudske kulture, ogled gostujoče razstave Kolumbijsko zlato in ogled matične občasne razstave o načinu življenja Indijancev s področja neevropskih kultur.

V muzeju na prostem v Szentendreju nas je sprejel direktor etnolog

dr. Miklos Cseri. Podrobno nam je predstavil zgodovinski razvoj muzeja od pobud do koncepta, nas seznanil z metodami in načinom dela ter načrti za prihodnost. Opisal je tudi nadaljnjo širitev in nove usmeritve v muzeju, ki daje vtis tovarne s približno okrog 150 zaposlenimi. Strokovno osebje muzeja sestavlja 10 etnologov in 4 arhitekti, drugi pa so zaposleni v številnih specializiranih in servisnih delavnicah, to so restavratorji, zidarji, obrtniki, tehnični pomočniki, vodniki ipd. Muzej je državna last, zato ga financira država, v zadnjem obdobju pa priteka precej finančnih sredstev iz Evrope. Dr. Cseri je seveda poudaril, da denar ne priteka sam in kar tako. Strokovna ekipa skrbi za dobro oblikovane programe širitve muzeja, ki so osnova za vsakršno dogajanje v njem. Največji vtis je na nas naredila nova upravna stavba, ki je v končni fazi gradnje. Arhitektura je pravo nasprotje »razstavljeni« stavbni dediščini v muzeju. Je sodobna, grajena s hladnimi materiali, prilagojena ravninskemu geografskemu okolju, predvsem pa strokovnim potrebam in sodobnim muzejskim pristopom, z ustrežno servisno službo.

V letih 1968–1985 je bilo na Madžarskem ustanovljenih pet lokalnih muzejev na prostem. Nacionalni muzej v Szentendreju je bil ustanovljen 1. februarja 1967 in je najprej deloval kot »depandansa« Etnografskega muzeja v Budimpešti. Preden so ga ustanovili, so na terenu več let delovale številne ekipe, ki so evidentirale stavbno dediščino na Madžarskem. Ta je zaradi različne nacionalnosti, verske pripadnosti in temu ustrezne socialne ter kulturne podede izredno pestra. Etnologe seveda ni zanimala le posamezna arhitektura, temveč način družinskega življenja, kar se izraža v današnji prezentaciji: poleg zunanje podobe je predvsem bogata notranja oprema prostorov, s katero so želeli ujeti tudi zgodovinski trenutek, na primer spalnica otročnice (slika 2). Na osnovi terenskih analiz je bil izdelan koncept predstavitve stavbne dediščine Madžarske iz obdobja od 2. polovice 18. stoletja do 1. svetovne vojne. Muzejsko območje se razprostira na 46 hektarjih in je razdeljeno na deset enot, ki predstavljajo vasi z različnih madžarskih geografskih območij z vsemi pritiklinami: znamenjem ali kapelico, cerkvijo ali požarno opazovalnico ipd.

Etnologi tesno sodelujejo z arhitekti in skrbijo za posamezne enote. Doslej si je bilo mogoče ogledati štiri enote, peto smo lahko videli v nastajanju, druge so v konceptu že natančno določene in jih

Slika 1, Etnologi med ogledom
(Foto: T. Hohnec, september 1999)

Slika 2
(Foto: T. Hohnec, september 1999)

Slika 3
(Foto: T. Hohnec, september 1999)

Slika 4: Pogled na vas z območja porečja Zgornje Tise
Foto: T. Hohnec, september 1999

nameravajo realizirati do leta 2008. Po muzeju nas je vodila etnologinja Tünde Zentai, odgovorna za enoto št. 10, ki predstavlja arhitekturno dediščino pokrajine Kisalföld na severozahodu Madžarske, na območju Velike madžarske nižine (slika 3). Program muzeja poleg splošnih posamičnih in vodenih ogledov dopolnjujejo tudi občasni prikazi v obrtnih delavnicah, delovnih in prazničnih šeg, organizacija glasbenih festivalov in podobno. V muzeju je ves čas čutiti delovno razpoloženje in vnemo. Verjamemo, da bodo rezultati v delovnih razmerah, ki nikakor niso skromne, vedno boljši. Tudi v mednarodnem merilu, kar je eden od zastavljenih ciljev ekipe Madžarskega muzeja na prostem v Szentendreju.

Alja Kotar

ETNOLOŠKE RAZISKOVALNE DELAVNICE, POLETNE ŠOLE ... ZA MLADÉ RAZISKOVALCE

Iz leta v leto je mladim raziskovalcem na voljo čedalje več delavnic. Nekatere postajajo že kar tradicionalne. Različne delavnice, zanimive raziskovalne teme, spoznavanje novih ljudi in krajev privabljajo k sodelovanju zmeraj več študentov. Od 23. do 28. maja 1999 je v okviru organizacije ŠKUC in v sodelovanju z Goriškim muzejem potekala muzeološka delavnica v Breginju, ki jo je organiziral Boštjan Kravanja. Namen delavnice je bil inventarizacija muzeja v Breginju.

V organizaciji Muzeja novejše zgodovine Celje je od 27. junija do 2. julija potekala muzejska poletna delavnica Jožefov hrib '99. Pod vodstvom mentorjev so študentje in dijaki raziskovali življenje na Jožefovem hribu, njegovo zgodovino in arhitekturno obliko naselja. To je bila sedma poletna delavnica, ki jo je organiziral Muzej novejše

zgodovine Celje.

Od 12. do 19. septembra je v Novi Gorici že tretje leto potekala Poletna šola vizualnega v sodelovanju avdiovizualnega laboratorija ZRC SAZU in območne izpostave sklada za ljubiteljsko kulturo Nova Gorica. Dijaki, študentje, kulturniki in drugi raziskovalci so se pod vodstvom mentorjev seznanjali in usposabljali v zvezi z metodami snemanja avdiovizualnega gradiva, njegove analize in montaže.

Letos je v Piranu že šesto leto potekala Mednarodna etnološka poletna šola - MESS v Piranu. Od 20. do 26. septembra so naši in tuji profesorji študentom etnologije in kulturne antropologije ter sociologije kulture predavali o antropološki, etnološki in zgodovinski tematiki.

Od 25. do 28. septembra je pod vodstvom dr. Vita Hazlerja potekala Raziskovalna delavnica Kog. Skupine študentov so na terenu raziskovale vinogradništvo, sadjarstvo, ledinska imena, vencale in vencalije, religiozno in družbeno življenje. Namen delavnice je bil izboljšati turistično ponudbo kraja, izdelati osnovo za ustanovitev lokalne muzejske zbirke, pomembno pa je bilo tudi raziskovalno terensko delo.

Od 4. do 8. oktobra je potekala Raziskovalna delavnica Podsreda. Študentje etnologije in kulturne antropologije so sodelovali v dveh skupinah. Ena je dokumentirala in inventarizirala Fiketovo domačijo na Lesičnem, druga pa je pregledovala in popisovala stavbe na območju Kozjanskega parka.

Od 25. do 31. oktobra je potekala interdisciplinarna delavnica Raziskovanje obrti v Mengšu, na kateri so sodelovali etnologi, zgodovinarji in arheologi. Cilj raziskovanja na delavnici je bil poiskati zamisli za darila, povezana z ustvarjalnostjo tamkajšnjih ljudi v preteklosti in sedanjosti. Delo je potekalo v več skupinah: ena je raziskovala sedanje oblike obrti in drugih dejavnosti v Mengšu; druga je odkrivala ideje, ki se skrivajo v arheoloških in zgodovinskih virih. Ugotavljali so, kateri predmeti, povezani z Mengšem, so primerni za darila, kdo ima znanje o tehnologiji, da bi jih lahko izdeloval ali pa jih že izdeluje.

Pester izbor delavnic in taborov je študentom in drugim raziskovalcem omogočil teoretično in praktično poglobljanje znanja. Seveda pa na delovno vnemo vpliva tudi družabni del, za katerega poskrbijo študentje sami pa tudi mentorji, organizatorji in seveda krajanji ter domačini, ki se radi udeležijo sklepnih predstavitev in zabav.

Boštjan Kravanja

POROČILO Z MUZEOLOŠKE DELAVNICE DOKUMENTIRANJE BREGINJSKEGA MUZEJA

Muzeološka delavnica Dokumentiranje Breginjskega muzeja je potekala v zadnjem tednu maja, od nedelje, 23. maja, do petka, 28. maja 1999.

V Breginju je v zadnji fazi delalo 15 študentov, kot je bilo predvideno, sicer pa je začetna dela opravljalo 11 študentov. Vsi so imeli bolj ali manj dobro predznanje s področja muzeologije (teorija